

Rigsdagstidende.

1850. Forhandlingerne paa Folkethinget. № 296.

76de Møde.

Tirsdagen den 14de Mai.

(Forts.)

Ordføreren (forts.): Han har endvidere spurgt, om Staten opnaaer nogen synderlig Fordeel ved Forfjellen. Jeg har under den förrige Behandling gjort opmærksom paa, at, hvis man for de ucomplete Gaarde multiplicerer med 20 og for de complete med 15, saa bliver Bederlagscapitalen omtrent 1,419,000 Rbd. Hvis man nu vilde for dem alle multiplicere med 20, saa vilde det være et Tillæg af 214,000 Rbd., eller, da man hellere vil have det udtrykt ved Rente, saa vilde det være et aarligt Tillæg af over 8,500 Rbd. Jeg troer dog, at det vel for Staten er Noget, som er værd at tale om, skjøndt jeg tilstaaer, at jeg fuldkommen deler den ærede Finansministers Anskuelse, at det Vigtigste her, det er at faae Ende paa Sagen, og det er mindre vigtigt, om Staten vinder denne Ende ved at give lidt mere eller lidt mindre. Rigsdagsmanden for Hølbeks Amts 2det District (Tscherning) har sagt, at alt privilegeret Hartkorn er lige berettiget til Erstatning. Jeg vil gjerne erkjende denne Sætning, men jeg vil hellere sige: det er lige uberettiget, naar man taler om Ret ligeoverfor Staten. Den Dag, har han sagt, Privilegierne ikke kunne bestaae, da er det ene ikke bedre end det Andet. Det erkjender jeg ogsaa; dersom Staten uden videre ophævede Privilegierne, saa vilde det Hele falde bort, uden at der var Tale om nogen Erstatning; men det er netop det, som Staten ikke gjør, den hæver ikke Privilegierne uden videre, den indlader sig paa en Afløsning, den indlader sig paa en Beregning over, hvad den efter et ligeligt Forhold vil og kan give enhver Enkelt; og da troer jeg ogsaa, at Staten bør tage ethvert Privilegium som det er, og give det Erstatning i Forhold til den indre Værdi, som

det har. De sige, at den Frihed, som de complete Hovedgaarde ved denne Lov erholde, har ingen indre Værdi; men da vil jeg dog bede Dem, at see Dem om i Landet, og spørge Dem, om det ikke virkelig er en Fordeel at kunne raade over Bøndergodset, uden at dettes Salg har Indflydelse paa Hovedgaardens Værdi. De have erfaret af denne Lov, at der er to Hovedgaardseiere, som have ansøgt om og faaet Privilegium paa, at sælge Godset uden Tab af Skattelettelsen for deres Livstid; dette har Regjeringen i enkelte Tilfælde givet, men den har i 43 Aar ikke givet det mere udstrakt. Troe De, at, hvis dette Privilegium slet ingen Værdi havde for disse Mænd, at de da vilde have søgt om det? Det forekommer mig, at denne Fordeel, den er saa klar, at jeg tilstaaer, at jeg ikke veed, hvad der kan siges imod den. Men, har jeg hørt Andre sige, Forfjellen er betænkelig i sine Følger, og det har man motiveret dermed, at Udpresning af Fæstegodset vil derved vinde ny Næring. Jeg siger: denne Sag har aldeles Intet med Spørgsmaalet om Fæstevæsenet at bestille, og den vil aldrig kunne paaberaabes, enten for eller imod, naar der engang bliver Tale om Fæstevæsenets Ordning, hvad enten det skal være paa den ene eller paa den anden Maade. Jeg troer, at Udpresningen af Fæstegodset paa de Steder, hvor den systematisk drives, der trænger den ikke til nogen ny Næring, og kan heller ingen ny Næring modtage; men jeg holder mig overbevist om, at ved denne Lov kan der aldeles ingen ny Næring vindes.

En anden Taler har sagt, at, hvis man skulde komme til at gjøre yderligere Fordringer til Godseiernes Medlidenhed, saa er Forfjellen her mellem complet og ucomplet Gods saa meget mindre rigtig og billig. Jeg er ikke den, som skulde ønske at fjerne de for Diebliffet eksisterende patriarkaliske Forhold fra Godsvæsenet; jeg beklager de Godser, hvor det er aldeles for-